

همیشه دومین نفر را کسی نمی‌شناسد!

۵۸ سال قبل در چنین روزی، دنیا شاهد تحولی بزرگ بود که مبدا تحول و تغییرات عظیمی در تاریخ فناوری و دانش بشر شد. نخستین انسان به فضا سفر کرد.

۵۸ سال قبل در چنین روزی، دنیا شاهد تحولی بزرگ بود که مبدا تحول و تغییرات عظیمی در تاریخ فناوری و دانش بشر شد. نخستین انسان به فضا سفر کرد.

به گزارش ایسنا؛ ساعت ۰۲۳۰ (بوقت جهانی گرینویچ) نهبان یک ساختمان جمع و جور در محلی که ما امروز از آن با عنوان پایگاه پرتاب های فضایی بایکونور نام می بریم، سه خلبان جوان که در سه اتاق جداگانه خوابیده بودند را بیدار کرد تا آماده شوند. تا روز قبل آن معلوم نبود کدام یک نخستین فضانورد جهان خواهند شد: گریگوی نلیوف، یوری گاگارین و گرمان تیتف.

این سه نفر به عنوان نامزدهای نهایی انتخاب شده بودند و یکی از آنان باید "نخستین فضانورد" می بود. اشاره پنهان نیکیتا خروشچف رهبر وقت شوروی، تکلیف این "نخستین" را روشن کرد. شاید امروز برای بسیاری قابل باور کردن نباشد اما ماجرای انتخاب یوری گاگارین از بین این سه تن برای این سفر، افسانه نیست. در فرهنگ روسی، انتخاب نام های نازیبا، امری پذیرفته شده است زیرا معتقدند شیطان علاقمند است صاحبان اسم های زیبا را فریب دهد و نامشان را آلوده کنند. به همین دلیل، انتخاب نامی با معنای "بی عشق" چیز عجیبی نیست. لویف در زبان روسی به معنای دوست داشتن و نلیوف به معنای دوست نداشتن، زمانی که نامزدان اولین سفر فضایی را به خروشچف معرفی کردند، با تمسخر تکرار کرد نلیوف! نلیوف!، نه دوست نداشتن چیز جالبی نیست. در مورد گرمان تیتف نه فقط اسمش بلکه شغل پدر و مادرش، نسبت به گاگارین نمره کمتری آورد. گرمان اسم روسی نیست و از ریشه کلمه "آلمان" است. پدر و مادر او هم از قشر "زحمتکشان" محسوب نمی شدند. پدرش معلم بود و مادرش خانه دار. اما یوری گاگارین هم اسمی روسی داشت، پدرش کارگر بود و مادرش کشاورز؛ نمادهای زحمتکشان و سمبل حکومت کمونیستی. به این ترتیب بود که در آخرین روز، یوری گاگارین برای آنکه نامش در تاریخ به عنوان نخستین فضانورد جهان ثبت شود، انتخاب گردید.

دو نامزد دیگر به شدت از این انتخاب غمگین شدند. نلیوف سرنوشت تلخی پیدا کرد. مدتی بعد از پرواز گاگارین، بر سر یک ماجرای کوچک، برکنار و به خاور دور تبعید شد. این حادثه به قدری در روحیه او تأثیر منفی گذاشت که سرانجام تعادل روانی خود را از دست داد و بالاخره روزی در اثر تصادف قطار با ماشینش کشته شد. گرمان تیتف گرچه بعد از گاگارین به فضا رفت و با ۲۶ سال سن نامش به عنوان جوان ترین فضانورد جهان هنوز هم رکورددار است اما به هر حال "دومین فضانورد" بود. یکی از نزدیکانش می گوید از کنار گذاشتنش بسیار ناراحت بود. به او گفتم ناراحت نباش تو دومین نفری! تیتف با لحنی غمگین از من پرسید: نخستین کسی که به آمریکا رفت کی بود؟ گفتم کریستف کلمب. بعد سوال کرد دومین نفر چه کسی بود؟ من نمی دانستم. سرش را با تأسفک تکان داد و گفت دومین نفر را کسی نمی شناسد...

در ساعت ۰۶۰۶ سفینه وستک ۱- بر بالای موشکی ۴۸ متری سکوی شماره ۱ پایگاه پرتاب های فضایی بایکونور را به مقصد مدار زمین ترک گفت. در حالی که یوری گاگارین سرنوشت و زندگی خود را به آن سپرده بود. اطلاعات دریافتی از ناو نشان داد سفینه به مدار بلندتر با اوج ۳۲۷ (بجای مدار پیش بینی شده ۲۳۰ کیلومتر) قرار گرفته است. اگر به هر دلیلی دستگاه ترمز کارش را به درستی انجام نمی داد، سفینه برای ۱۵-۲۰ شبانه روز در مدار می ماند و طبیعتاً فضانورد نمی توانست تا این مدت دوام آورد. تنها یک خوش اقبالی توانست گاگارین را به زمین برگرداند. بعد از قرار گرفتن به مدار سفینه با حرکتی پیش بینی نشده به دور خود می چرخید. زیرا عکس العمل ناشی از جدا شدن از طبقه نهایی موشک در نظر گرفته نشده بود. گاگارین باید نمودارهای دستگاه را ثبت می کرد، در نوار ضبط و در دفترچه سفینه می نوشت. مداد در بی وزنی گم شد. نوار دستگاه ضبط صوت سفینه هم مدت ها قبل از بازگشت تمام شد و گاگارین با دست خود نوار آن را جابجا کرد و ضبط را ادامه داد. به این دلیل اطلاعات درباره بخشی از پرواز در نوار نیست. سفینه وستک ۱-، یک دور زمین را چرخید و ۱ ساعت و ۴۶ دقیقه در فضا بود. در زمان بازگشت سفینه دچار مشکل شد و نزدیک بود گاگارین جانش را از دست بدهد. عملیات برای جدا شدن دستگاه فرودی و بخش موتوری موفقیت آمیز نبود. این کار با تأخیر ۱۰ دقیقه ای و به شکل غیرطبیعی صورت گرفت. پس از خاموشی موشک ترمز، دستگاه فرودی و مداری از هم جدا نشدند. کابل برق اتصالی بین دو بخش، قسمت مداری را به دنبال بخش فرودی می کشید. سرانجام حرارت بالای مرحله فرود، کابل را سوزاند و دستگاه فرودی را آزاد گردید.

صندلی پرتابی در ارتفاع تقریباً ۷ کیلومتر عمل کرد و سرانجام فرود در ناحیه روستای اسملوفکا در منطقه ساراتف در نزدیک ساحل ولگا بطور عادی انجام شد.